

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Stev. 45.

V Ljubljani, v soboto 2. novembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah, dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletje 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista.“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani. Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

„Narod“ in odpad od vere.

Mnogokrat smo slišali ob zadnjih deželno-zborskih volitvah liberalne kolovodje, da so „Narodovci“ tudi katoličani, in še boljši verniki, kakor katoliški duhovniki. Tako so govorili pred volitvami, ko so si sleparski ogrinjali katoliški plašč, da so premamili nekoliko nerazsodnih volivcev in potegnili na svojo stran. Sedaj, ko so volitve končane, pa že bolj odkritosrčno kažejo, kam jih vleče pokvarjeno srce in koliko je vredna njih vernost. Le tepec more še verjeti, da „Narod“ zato katoliške duhovnike napada, da bi jih poboljšal in utrdil med Slovenci katoliško vero. Kdor ne vidi še, da „Narod“ duhovnike napada in obrekuje jedino le iz tega namena, ker sovražijo njegovi patroni katoličanstvo, mora imeti v možganih preperelo slamo. Zakaj pa „Narod“ v miru pusti protestante in njihove pape? Zakaj ne zmerja luterancev nikdar? Vprašamo še več: zakaj jih vedno brani in zagovarja? Odgovor se glasi: „Gliha vkup štrih.“. Dokaz je podal „Narod“ zopet zadnji teden.

Gibanje „proč od Rima“, ki je ob enem, kakor je rekel prestolonaslednik „proč od Avstrije“, je po neprenehanjem bujskanju vsenemških in luteranskih pastorjev, pomazanih z markami „Gustav-Adolf-Vereina“, poslednjič moralo doseči nekoliko uspeha tudi v Ljubljani. Slovelec-katoličan-Avstrijec se tega gibanja veseliti ne more, ampak ga mora še tem bolj obsojati, ako se pojavi v naši bližini. Drugače je pri kliku, ki izgublja glavne tri točke iz starega slovenskega programa. „Narod“ je s posebnim zadovoljstvom naznanil svojim vernim, da je v Ljubljani štirinajst (ta številka se mu zdi tako imenitna, da jo je natisnil z razprtimi črkami) gospodov in gospej ter nekaj otrok izstopilo iz katoliške cerkve in se poluteranilo. „Narod“ poroča o „slovesnem“ vsprejetju v protestanstvo cerkev, ko mu vsaka slovesnost v katoliških cerkvah smrdi in se je že mnogokrat iz njih norčeval. Da, še več, „Narod“ novopečene luterance celo zagovarja, da niso prestopili iz po-

litičnih ozirov, ampak pristavlja: „Vsi, ki so prestopili, so, kakor se nam poroča, iz verskih nagibov zapustili katoliško cerkev.“ Iz teh besedij se spozna, da so morali nemški odpadniki, ki so postali luterani, „Narodu“ sami sporočiti, kaj jih je nagnilo, da so prestopili, in tu se vidi, v kakšnih krogih ima glasilo slovenske inteligence svoje pristaše, ali je pa glavni urednik „Narodov“ iz svoje malhe vzel dostavek „kakor se nam poroča“, in trditev, da so vsi zapustili katoliško cerkev iz verskih nagibov in se še mnogo drugih pripravljajo, da izstopijo iz katoliške cerkve. Podan je pa vendar s tem vsakemu mislečemu človeku dokaz, da „Narodovci“ v isti meri, kakor sovražijo katoličanstvo, pravo Kristusovo vero, simpatizujejo z vero propadlega razmenih Lutra. Nas, ki poznamo od blizu otrpjenega „katoličane“, kateri že leta in leta niso slišali božje besede v katoliški cerkvi, nič ne osupne, če so hinavci slekli za trenotek plašč katoličanstva in pokazali svoje srce, saj — smeti spadajo na smetišče — čudili bi se le, ako bi take odkritosrčne simpatije do vsenemških luteranskih odpadnikov ne odrple oči tistim bralcem „Naroda“, ki imajo v srcu še iskrico ljubezni do katoliške vere in slovenske domovine.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 28. oktobra. K zadnjemu dopisu dodajamo še ta-le pojasnila: Kjerkoli so liberalci čutili da se shajamo, bili so nam za petami. Razven Didičeve gostilne ga skoro ni lokala, kjer bi se mogli mirno pogovarjati. Shajali smo se „pri črnem orlu“, prišli so zabavljati, prej hodili v čitalnico, razgnali so liberalci družbo, — celo k Didiču v popolnoma ločeno sobico drzne se pijani liberalci, da bi sramotil od naše stranke vabljene goste. Sedaj pa pride gospoda ter očita našim ljudem, da hodijo izzivat! In ta gospoda je videla in slišala dostikrat, kaj počenja mlada „Narodova“ inteligenca z mirnimi ljudmi, kateri

so se povzpeli s svojo pridnostjo do poštenega kruha, ne pa ostali propadli študentje, kateri bi morali hoditi k očetu na brezplačno hrano ali pa računati, koliko jim bo neki še zapustila mamica. O časi!

Z nami smejo liberalci počenjati, kar jim drago. Srečen, ako za nameček še sam nisi kaznovan, ko si moral preje trpeti pred liberalci. V noči od 3. na 4. aprila tekočega leta sta prišla dva ponočnjaka mimo katehetovega stanovanja, videla sta pri njem luč, tiho nekaj pošepetala, nato pa odšla navidezno. Čez dve minuti pa je tresnil nekdo s toliko silo v stopnjice dva kilograma težak kamen, da se je zdrobil na drobne kosce. Nekaj časa kasneje vrgel je zopet nekdo v okno, za katerim je bil katehet kepo snega z blatom zmešano. Katehet je naprosil zjutraj orožnika da je prišel. Naznanil mu je vse ter dal nekaj migljajev, kje naj zasleduje. Kaj je bilo potem? Par tednov pozneje stal je katehet sam pred sodnikom. Tožil pa je neki visokošolec radi obrekovanja, in sedaj se je moral katehet zagovarjati, da omenjenega visokošolca ni dolžil. Kako in kaj je bilo ono noč, da bi se prišlo ponočnjaku na sled, ni bil katehet ne pri sodniku ne pri glavarstvu zaslišan nikdar. Tako daleč smo torej, da mora klerikalec celo ob takih napadih lepo tiho biti, da nima sitnostij.

Kaj pa sme vse liberalci! Nas poiščejo pri vsaki pičici, sami se še za postave in predpise ne menijo. Za danes en slučaj: 9. oktobra t. l. so imeli učenci tukajšnje c. kr. rudniške ljudske šole spoved. Dečki so bili brez nadzorstva. Čudno se nam je zdelo, zato smo poizvedovali. Učenci so bili iz III. razreda, kjer poučuje novodošli učitelj Bajželj. Ta gospod pa se je dne 23. septembra pri učiteljski konferenci, glasno izrekel: „Ob nedeljah že ne bom nadzoroval učencev pri maši, to je edini dan, ko sem prost!“ Gospod vodja je molčal in ni opomnil mladega gospoda na § 50 min. uk. s dne 20. avgusta 1870 številka 7648. Da bi bila padla od vplivne strani ob kaki priliki celo opazka: „Bomo že pokazali tem kle-

Prevaran.

(Napisal Iv. Baloh.)

Na moji mizi stoji okvir in v okviru slika, slika mojega prijatelja. Gosti črni kodri zakrivajo visoko njegovo čelo, oči njegove pa zró v daljavo ostro, samozavestno. Vendar ta slika ni spomin prijateljstva, ampak — prevarane ljubezni.

V senci gostega bukovja je stala priprosta, lesena klopica. Ob klopici pa je žuborel bister studenček, ki je izviral izpod sive skale, pre-raščene z gostim mahom. Imel je ta kraj nekaj skrivnostnega na sebi. Če je sijalo svitlo solnce, tedaj se je nehoté slednji opočil na tej priprosti klopici in se okrepcal s hladilno pijačo, če je pa hrul vihar in so pokale mogočne bukove veje nad klopico, tedaj pa je imel ta kraj na sebi nekaj strašnega, da je vsakdo hitel iz tega kraja v zavetje, med ljudi.

Na tej klopici sta sedela dva prijatelja, imenujmo prvega Jankota in drugega Ivana. Solnčni žarki so se že poslavljali od najvišjih vrhov, in priplula je izza gorá blede luna, pesniška luna. Bil je lep večer, prav primeren za mlade, pesniške duše, kakoršne sta imela ta dva

prijatelja. Pogovarjala sta se o različnih stvareh, in beseda je dala besedo. Drug drugemu sta odkrila svoje srce. Janko je bil brez starišev, imel pa je službo, da je lahko shajal. Ali, da nima na svetu nobenega svojega človeka, to ga je bolelo. Čutil se je zapuščenega, osamljenega, in zdelo se mu je, da sam ne vé, zakaj da živi. Kako dobro mu je torej delo, da je našel človeka, kateremu je lahko potožil svoje boli, človeka, ki je moral tudi trpeti. Tudi Ivan ni bil brez trpljenja! Oče mu je živel v daljni Ameriki, in sam se je moral boriti za vsakdanji kruh. Iskal je dobrotnikov, podpornikov, a našel je le mrzla srca. Zato je bil vsaj zadovoljen, da je našel prijatelja, ki ga je hotel — poslušati. Tako sta drug drugemu razkrila svoje življenje, obema je bilo lažje pri srcu, in rodilo se je med njima nekaj, kar imenujemo zaupanje, prijateljstvo, ljubezen —

Nikdó ni kalil nočnega mirú, ko sta se ločila. Na nebu je bilo posejanih na tisoče zvezdâ, ne eden oblaček ni zakrival nebeškega oboka, le lahen veter se je igral sè zelenimi bukovimi peresci.

In takó sta se shajala slednji dan. Drug brez drugega nista mogla biti. Ljudje so jih pa

zavidali, ljudje, ki ne morejo videti ne sovraštva, še manj ljubezni — —

Prišla je pa doba počitnic, in tujci so prihajali. Med njimi prišla je pa tudi mlada, lepa poštna upraviteljica na počitnice, iskat in utrditi si svoje zdravje. Kaj čuda, če je iskala sama, tuja na deželi, družbe, v kateri je želela razvedrila. In našla jo je. Seznanila se je z Jankotom in Ivanom, in ta družba ji je ugajala. Sedaj so hodili skupaj na sprehod, skup prirejali izlete, navezali so se drug na drugega.

Gospodična Emilija — tako ji je bilo ime — sicer ni bila popolnoma zdrava, a vedno je bila vesela, zato jo je vsaka družba k sebi vabila.

Prigodilo se je, da je bila v vasi svatba, h kateri so bili tudi naši znanci povabljeni. Na svatbi se je plesalo, in Emilija je bila izvrstna plesalka. Istotako pa tudi Ivan ni mogel živeti brez plesa. Ob enem je bil pa ta dan zadnji, da je bil Ivan v tej družbi, kajti že zvečer je moral z vlakom odriniti na svojo novo službo. Emilija in Ivan sta veliko plesala. Dasi Emiliji to ni k zdravju pomagalo, in dasi se je bledota na Ivanovem obrazu še tem bolj kazala, vendar nista odnehala, ker strast ne pozna nobene meje

rikalcem! G. B. je že pokazal, kakšen je, novi, ki pride, bo pa ravno tak*, skoro ne verjamemo, ker plačujoči c. k. r. rudniški direkciji pač ne more biti vse eno, ali se izpolnjujejo zakoni, ali ne.

Izzivajte nas še dalje — ne bojimo se prav nič. Torba še ni prazna.

Domače novice.

Kdo laže? „Narod“ vihti zadnji čas svojo surovost nad loškimi nunami na tako nesramen način, da prekaša vsakega šnopsarja. Napravil je splošno prepričanje, da mu pijan baraba ne more biti kos v nadevanju priimkov. Vrh tega vedno kliče na pomoč policijo, češ da imajo nune nezdrave šolske prostore. Pogledali smo v poročilo c. k. okrajnega šolskega nadzornika Andreja Žumra, ker smo bili radovedni, kaj on pravi o teh prostorih. Ravno narobe, kakor dr. Tavčar. Žumer jih imenuje v svojem uradnem poročilu: „geräumig, licht, trocken, vollkommen entsprechend“. Kdo laže? Ako laže nadzornik Žumer, naj ga odstavijo od nadzorništva, ako laže liberalna žurnalistika naj se ji vžge na čelo znamenje lažnika in prepove vhod v prostore deželnega odbora.

Iz Gorenjskega. Začudenjem smo brali v „Slov. Listu“, kako nečuvno in ostudno zapored napada umazani listič, ki slisi na ime „Gorenjec“ kranjskega velezaslužnega g. ravnatelja J. Hubada. To pa vse, radi tega, ker ne trobi v rog ponesrečenega jurista in farbarja Pirca. Nedavno ga je menda napadel radi ondotne „dijaške kuhinje“, češ da ni hotel letos ničesar prispevati. G. ravnatelj je imel popolnoma prav. Tudi mi smo vedno pošiljali doneske za kuhinjo. Toda vsled napadov na g. ravnatelja ne bomo v bodoče prispevali nobenega beliča kuhinji, kjer ima glavno besedo liberalni Pirc in njegovi trabanti. Pač pa bodemo v bodoče pošiljali svoje darove blag. g. ravnatelju, ki jih bo vedel bolje porazdeliti, ker pozna dijake in tudi njih potrebe. Ti neprestani napadi presedajo celo liberalcem in ako bi radi njih trpela „dijaška kuhinja“ naj se zahvalijo za to svojemu „bogu“ Pirca. Več gorenjskih duhovnikov.

Prihitite k javnemu predavanju, ki bo prihodnje sredo ob 1/28. uri zvečer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Predaval bode g. dr. Evgen Lampe.

Ali se bo kdo zganil? Tudi „Slovenec“ je te dni podrezal v zadevo, v katero smo mi že dvakrat podrezali. „Slovenec“ piše: Farnih knjižnic — tako se nam piše s Štajerskega — se je v naši domovini nekaj že vstanovilo. A še danes pogrešamo izpeljave resolucije, sklenjene na II. slov. kat shodu, ki obljubuje, da se bodo po listih naznanjevalo ljudstvu prikladne knjige. Prosimo, naj sestavljen odbor večjih mož, ki dobro pozna slovensko leposlovje in ki bo po skupnih posvetovanjih vestno odbiral za

tako izdavanje primernih spisov vendar začne že delovati.

Iz Kranja se poroča: Pretečeno nedeljo 27. oktobra se je vršil v gostilniških prostorih g. Jankota Šink občni zbor moškega pevskega društva „Kranj.“ Dosedanji g. predsednik Šink pozdravi najprvo navzoče in izrazi svojo zadovoljnost nad velikim številom udeležnikov — bilo jih je nad 40 — pojasni vzroke, vsled kojih je imenovano društvo leto dni spalo zimsko spanje in se konečno spominja dveh umrlih članov gg. Zaplotnika in Puharja. Po kratkih poročilih g. tajnika Puhar, g. blagajnika Hlebš in g. arhivarja Urbas se je vršila volitev novega odbora. Pri tej je bil izvoljen predsednikom g. Lovrenc Rebolj, podpredsednikom g. Janko Šink. Ko prevzame predsedništvo g. Rebolj, izvrši volitev 6tih odbornikov izmed izvršujočih čl. nov. Bili so izvoljeni gg. Blaznik, Hlebš, Puhar, Urbas, Varl in Vergles. Pregledovalcem računov g. Širn. Od podpornih članov je bil izvoljen odbornikom g. profesor Jarc, pregledovalcem računov g. kapelan Potokar; namestnikoma gg. Jeglič in Zupan. Po raznih nasvetih in predlogih se sklene soglasno tekom 14 dni sklicati izvanredni občni zbor, ki se bo pečal s spremembo nekaterih pravil. — Iskrena naša želja je, da bi zopet oživelo društvo, našlo mnogo podpornih članov, da bi vrlo napredovalo in dolgo časa gojilo lepo slovensko petje.

Konsumec dr. Ferjančič. Pri proračunski razpravi se je oglasil v državnem zboru k besedi dr. Ferjančič. Znano je, da Ferjančič še nikdar nič posebnega ni bil. Pri tem govoru pa ni vedel prav nič povedati. Zato se je spravil na konsumna društva na Kranjskem in je začel tveziti, da so konsumi vzrok vse nesreče, in ni ga bilo sram, zlagati se, da se mlajša duhovščina s konsumi bolj peča kakor z duhovnim pastirstvom. Mislimo, da bode kdo izmed naših poslancev možicu že posvetil. Humberg, ki ga uganjajo liberalci z bojem zoper konsume, že presega vse meje. Največji humberg pa obstoji v tem, da so pobijalci konsumov sami — konsumci. Član konsumnega društva je tudi dr. Ferjančič. Letno poročilo ljubljanskega konsumnega društva našteva letos med člani poleg Jakobca Dimnika in drugih učiteljev liberalcev tudi dr. Andreja Ferjančiča in ljubljanskega župana Ivana Hribarja.

Kako so liberalni poslanci na Dunaju delavni. „Slovenec“ prinaša naslednjo vest z dne 24. oktobra: Z Dunaja se nam piše 24. okt.: Konec včerajšnje seje predlagal je poslanec Pantuček, naj se proračunskemu odseku dá nalog, da v 14. dneh poroča o predlogih gledeboljšanja razmer državnih diurnistov. Velika večina zbornice glasovala je za ta v resnici umesten predlog. Slovenskega liberalca pa ne enega ni bilo v zbornici. Komentar je nepotreben. Kaj brigajo to gospodo ubogi diurnisti, ki v mestni skupini nimajo niti volivne pravice! — Ravno tako pri glasovanju

o nujnem predlogu poslanca Kaftana za podržavljenje severno-zahodne železnice ne enega liberalnega Slovenca ni bilo v zbornici. „Slovanski centrum“ je s svojimi glasovi rešil predlog in zapečatil poraz liberalne levice. Če bi šlo po liberalnih Slovincih, bi bila pa liberalna levica triumfirala. In vendar se je šlo za velevažen predlog — za nadaljni korak na poti podržavljenja železnic, ki se morajo v prid ljudstvu polagoma vse iztrgati iz privatnih rok. — Poleg tega so še Kaftanov predlog strastno pobijali liberalni in nacionalni Nemci baš z narodnega stališča — toda kaj briga liberalne Slovence narodnost?

Vabilo na zabavni večer katerega priredi meščanski klub v Ljubljani, v nedeljo dne 3. novembra t. l. s sodelovanjem slavne meščanske godbe, v veliki dvorani „Katoliškega doma“. Vstopnina prosta. Začetek ob 1/28. uri zvečer. Vstop imajo le čast. društveniki in po njih vpeljeni gosti.

Mlini pod zemljo ali „Zadnji dnevi paganstva v Rimu“ je naslov krasni igri, katero je izdala „Slovenska krščanskosocijalna zveza“ v posebnem snopiču „Zbirke ljudskih iger“. V nobeni knjižnici naj bi nedostajale te lepe igre, ki se čita kot zanimiva povest. Jutri igrajo „Mline pod zemljo“ v Kamniku. Cena snopiču po pošti 45 kr. Naročila sprejema č. g. Luka Smolnikar, stolni vikarij v Ljubljani. — Skoro izide 4. snopič „Zbirke ljudskih iger“, v katerem bodo igre za predpustni čas.

Poslanec Pogačnik je interpeliral železniskega ministra glede oddaje pripravljavnega dela pri predoru skozi Karavanke in skozi Bohinj. Vlada je delo pri predoru skozi Karavanke oddala tvrdki Gross in Bischof, ki najemlje delavce celo iz Macedonije, delo pri predoru skozi Bohinj pa je oddala tvrdki Ceconi, ki najemlje delavce iz Italije. Radi tega postopanja je vse domače prebivalstvo po pravici vznepoljeno in bati se je izgredov.

Zaupnik „Učiteljskega Tovarisha“ pod ključem. Iz Istre se poroča: Učitelj Marki v Lanišću, podpiratelj „Učit. Tovarisha“ v Ljubljani, „Il Piccolo“ v Trstu, „Il Popolo istriano“ v Pulju. „Prave naše Sloge“ na Matuljah in „Idea Italiana“, je suspendiran od svoje službe. Dne 22. okt. moral je izročiti g. Bačiču, nadučitelju iz Buzeta šolo, šolske stvari in učiteljev stan. Uvedena je proti njemu sodnijska preiskava glede „morale“.

Kurz „Gospodarske zveze“. Drugi ponavljalni kurz za knjigovodstvo hranilnic in posojilnic in kmetijskih društev bo drugo polovico meseca novembra.

Umrl je v Ljubljani stolni prošt g. dr. Lenart Klofutar. Svojim glavnim dedičem je določil škofove zavode.

Protestanško agitacijo so izvestni ljudje razvili tudi po Ljubljani in okolici. Preteklo nedeljo je 14 oseb pristopilo k protestantom. Nekateri protestantje vabijo k sebi ljudi tudi

Pozno v noč so se razšli vsi veseli in zadovoljni. Jankota je klicala dolžnost, Ivan je pa moral iti na vlak.

Drugo jutro sta se pa zopet sešla na kolo-dvoru, in Ivan se je izrazil, da je vlak iz noči zamudil, sicer mu pa ni bilo žal, ker je bila lepa noč — —

Pretekli so tedni od tega dogodka, in jesen je nastopila. Izletniki so se že vračali vsak na svoj dom, le Emilija je še ostala. Zrak je dobro del njenemu slabotnemu zdravju, zato je sklenila, da bo še en mesec ostala.

Poprejšnja vesela družba se je razbila. Ivan je bil v mestu, Janko na svoji službi, drugi prijatelji so se pa razkropili. Dolgčas jim je začelo postajati po nekdanjih dnevih. Tedaj je Ivan pisal svojemu prijatelju pismo sè sledečo vsebino: „Dragi Janko! Toži se mi po prejšnjih dnevih. Kakó prijetna je bila naša družba, to še le sedaj popolnoma spoznam, ko sem sam v mestu popolnoma zapuščen! Vendar mislim, da bi večkrat lahko skupaj prišli, če bi jaz imel — koló. Poglej, kakó prijetno bi bilo, če bi prišel s kolesom zjutraj, pa se zvečer zopet lahko na službo nazaj odpeljem. Vendar kolesa ne morem

plačati takoj, ampak v obrokih, torej bi Te prijazno prosil, ko bi Ti hotel biti mi za poroka. Večno Ti bom ostal hvaležen zato!“

In Janko je prošnjo uslišal. Z veselim srcem se je pripeljal Ivan koj prvi dan, in zopet so se pričeli nekdanji veseli dnevi.

Tako je hodil Ivan iz mesta vsak teden po enkrat, tudi dvakrat, kakor mu je čas pripuščal. Postal pa je nekako čuden in ni bil več tiste vesele nravi, kot včasih. Če je obiskal svojega prijatelja, tedaj se mu je vselej mudilo, izgovarjal se je, da nima časa, da ga služba kliče, a ostajal je vselej dolgo časa v gostilni, kjer je Emilija stanovala. —

Bilo je že pozno v jeseni, ko sta šla oba prijatelja — sama — proti studenčku. Oblačen dan je bil, zunaj je bilo mrzlo, neprijetno. Toda, ker človek tako rad zapusti sobo, da se prezrači, šla sta tudi Janko in Ivan na izprehod, tembolj, ker se je Ivan izrazil, da mu sedaj ne bo mogoče več priti, ker bo deževno vreme in ker mu razmere ne dopuščajo.

Sedela sta na klopici, kakor nekdanj.

„Meni se zdi“, djal je Janko, „da si se Ti izpremenil!“

„Jaz? Zakaj se bom izpremenil? Saj sem tak, kot sem bil vedno.“

„Pa se mi zdi, da si tako tih in otožen.“

„Jaz že ne“, djal je sè smehljajem Ivan. „Zakaj bom otožen, saj sem vedno vesel. Vedno pa ne morem — govoriti. Tebi se vse samo zdi.“

In umolknila sta. Nastala je disharmonija. Brezpomembno je jeden brskal s palico po pesku, drugi pa je trgal cvetici listič za lističem. Kalni valovi studenčka pa so hiteli naprej, naprej, kakor dnevi našega življenja, ki se ne vrnejo nikdar več nazaj.

Vstala sta in sta šla domov. Goste megle so napolnile doline, in padle so prve kaplje pustega jesenskega deževja.

Molčala sta po potu, pri slovesu pa je jeden djal: „Lahko noč!“, drugi pa: „Z Bogom!“ —

Janko pa je šel v gostilno, kjer je Emilija stanovala, da bi se nekoliko okrepčal in tam je našel na oknu — zavrženo ali pozabljeno — vizitko Ivanovo z besedami: „V četrtek zopet pridem.“

Od tedaj stoji na mizi okvir in v okviru slika, ne kot spomin prijateljstva, ampak kot spomin prevarane ljubezni. —

z denarjem. „Narod“ nima besede za obsodbo te nemške agitacije.

Za škofove zavode je proš dr. Klofutar zapustil svoje premoženje. „Narodovo“ vprašanje, zakaj ni zapustil sorodnikom in kaj je vendar nanj vplivalo, da je zapustil zavodom, ko je bil njih nasprotnik. Odgovor ni težak. Sorodnikom dajati pokojnik ni bil dolžan, in, ako bi bil dal, bati se bi bilo, da bi sorodniki posnemali dr. Tavčarjevo hvaležnost. Vplivali so pa na dr. Klofutarja najbolj „Narodovi“ članki, da je iz nasprotnika zavodov postal njih podpornik. Tako ima dr. Tavčarjevo pisarjenje povsod fiasko, Tavčar pa kisel obraz.

Rudarji pozor! Meseca oktobra lanskega leta ustavile so rudarske zadruga (Knappschaft-Berufsgenossenschaften) v Bochumu na Pruskem zavarovalno rento (penzijo) vsem tistim po nezgodah v pruskih rudokopih prizadetim inozemskim rudarjem in njihovim vdovam in sirotam, kateri so se bili vrnili v svojo domovino, da bi tam živeli zavarovalno rento. Takih rudarjev je žalibog, med Slovenci precejšnje število. Zdravi in čili so se ločili od nas, v pruskih rudokopih zadela jih je nesreča, in vrnili so se pohabljeni, ako niso celo življenje izgubili. Pruski rudokopi so ustavili rento z ozirom na novo nemško obrtno zavarovalno postavo proti nezgodam, po kateri se mora podeljena zavarovalna renta uživati v nemški državi, in miruje plačilo za inozemce tako dolgo, dokler prebivajo v inozemstvu (torej tudi v domovini). Pritožbe na razsodišče v Dortarundu so se zavrnilo, in tudi naš konzul v Kölnu obvestil je prizadete delavce, da bodo ostale vse pritožbe brezuspešne, ker je državni zavarovalni urad (Reichsversicherungsamt v Berlinu kot najvišje sodišče o zavarovalnih rentah izdalo okrožnico, naj se v inozemstvu stanujočim inozemcem zavarovalne rente ustavijo na podlagi novega obrtnega državnega zavarovalnega zakona. Veliko prizadetih rudarjev in njihovih družin se je torej podalo nazaj na Prusko, kjer se jim je po prihodu zavarovalna renta zopet izplačevala. Dosti pa jih je ostalo v domovini brez rente. Mica Žikovšek, rudarjeva vdova v Rofeugozdu, okraj Laško, se je sicer tudi podala nazaj na Prusko, kjer dobiva zopet prej ustavljeno zavarovalno rento, vložila pa je pravočasno in morda edina tudi rekurs proti ustavljenju na državni zavarovalni urad po svojem zastopniku g. dr. Josip Kolšek, odvetniku v Laškem trgu. In res je ugodil državni zavarovalni urad v Berlinu vložnemu rekursu ter je nedavno obsodil rudarsko zadrugo v Bochumu v plačilo vseh zaostalih ustavljenih mesečnih zavarovalnih rent. S to sodbo je priznana pravica avstrijskih rudarjev, uživati v domovini zavarovalno rento pruskih rudokopov, ako se jim je zavarovalna renta podelila pred oktobrom 1900, na kar naj bodo vsi slovenski prizadeti rudarji opozorjeni.

Zaslepljeno in nahujskano učiteljstvo. V Gabriji pri Ajdovščini je služboval do novejšega časa učitelj Srebrnič, ki je zdaj na Štajerskem. Ta Srebrnič je bil jeden najhujših rogoviležev za Tumovo stranko. Kar je v „Soči“ čital, to mu je bilo sv. pismo. Verjel ni le sam, ampak si prizadeval tudi druge k temu prepričati. „Soča“ mu je bila jedino berilo zunaj šolske sobe. S „Sočo“ je hodil po vasi, nadlegoval s čitanjem iz nje, kogar je srečal, ali pa mu jo ponujal, naj jo bere sam. S „Sočo“ v roki je agitiral tudi po bližnjih vaseh, posebno po braniški dolini. Seme, katero je tu sejal, je obrodilo oni žalostni sad, katerega mora braniški kurat gosp. Vales bridko občutiti. Razume se, da ni tega apostola „naprednjaštva“ nikjer manjkalo, kjer je bil kak „naprednjaški“ shod. Vleklo ga je tudi k Tavčarjevemu in Božičevemu shodu 25. avgusta v bližnjo Vipavo. Kaj se mu je tu pripetilo, svedoči v „Slovencu“ št. 241. objavljena

I z j a v a.

Podpisani sem na volilnem shodu liberalne stranke v Vipavi dne 25. avgusta t. l. žalil ne navzoča gg. drž. poslanca dr. Iv. Šušteršiča in Iv. Vencajza. Storil sem to v naglici, razburjen in nahujskan po surovosti liberalnega časopisja. Izrekam, da svoje neosnovano in nepremišljeno žaljenje iz srca obžalujem in da sem

razžaljena gospoda prosil odpuščenja, katerega sta mi naklonila pod pogojem, da plačam 50 K v. č. g. vipavskemu dekanu v prid revežev tamošnje občine.

V Lembergu, 18. oktobra 1901.

F. Srebrnič, učitelj
preje v Gabrijah pri Ajdovščini.

Torej „razburjen in nahujskan po surovosti liberalnega časopisja!“ Ali je uredništvo „Soče“ to čitalo? Ali vidi tu žrtvo svoje pisave? Ali se zaveda, da je moralno uničilo tega učitelja? In da bi bil ta sam! Koliko tovarišev ima, ki bi morali podobno izjavo podpisati, katerim pa ni bila usoda še tako mila, da bi bili svoje zmote izpoznali! Kaj bo z našo mladino, ako jo bodo vzgajali taki učitelji!? — liberalno časopisje odgovori!

Zopet klerikalno telovajstvo. Liberalno časopisje pripoveduje za „Slov. Narodom“, da je pred kratkim v Št. Vidu pri Ljubljani nek klerikalec po noči ustrelil z revolverjem v spalnico liberalnega nadučitelja Žirovnika, da bi ga v postelji ubil. — Kaj pa je resnice na tem? V Št. Vidu pri Ljubljani pa ne ve živ krst, razven nadučitelja Žirovnika, ničesar o tem strelu, zato po pravici sodijo, da so se liberalci izmislili, da bi črnili duhovnike. Res je le, da je koncem septembra meseca po noči priletel strel iz revolverja v stanovanje cerkvenikovo, kar pa si je cerkvenik razlagal tako, da je kak biciklist slabo streljal na pse, ki so prej lajali in po strelu hitro vtihnili. Drugič vsi Šentvidci vedo, da nadučitelj Žirovnik spi zadaj v hiši in ne spredaj, kamor je baje kroglja priletela. Iz tega je razvidno, da ni, ako se je sploh drugič streljalo, noben „klerikalec“ iz Št. Vida tega storil, ker vedo vsi dobro, kje je njegova spalnica. Čitatelji naj iz tega sodijo, kakih sredstev se poslužuje liberalno časopisje, da bi č. duhovščini izpodkopal ugled. Fej te bodi!

Predavanje. Danes, 2. novembra, zvečer ob 7. bo v Katol. domu predaval č. brat Stanislav Haselbacher o trapiških misijonih v Južni Afriki. Sodeloval je sam pri ustanovitvi Mariannhilla v Južni Afriki; pred 9 meseci je bil še v Natalu in bo vedel marsikaj iz lastne izkušnje povedati o burski vojni. Predavanje bo nemško. Vstop prost.

Slovensci na Dunaju. Društvo „Zvezda“ na Dunaju ima zabavne večere vsako prvo nedeljo v mesecu, h katerim pa odbor posebnih vabil ne razpošilja. Pristop imajo gg. udje in prijatelji društva. Začetek ob 6. uri zvečer.

Kako žrebajo v Mariboru porotnike. V Mariboru so izžrebali za prihodnje porotno zasedanje samo dva Slovence, dasi je v krajnem glavarstvu 83.000 prebivalstva, po večini Slovencev. Potem se ni čuditi raznim obsodbam v tiskovnih pravdah proti Slovincem!

Nova slovenska tovarna za mizarske izdelke. Mizarska zadruga v Solkanu je otvorila svojo tovarno za mizarske izdelke. Strojerna dvorana meri 200 kvadratnih metrov, v njej stoji deset strojev iz tovarne gosp. Gustava Tönniesia v Ljubljani. Vrhovno vodstvo tovarne se je poverilo g. Alojziju Zechnerju.

Vipavska železnica. Na podlagi pogodbe, katero je napravilo podjetništvo za to železnico svoj čas, bi morala biti železnica gotova do 2. junija 1902. tako, da bi tekla s tem dnem po celi progi. Sedaj se čujejo glasovi, da je na nekaterih straneh proge teren tak, da je potreba izrednih del, vsled česar bi se izročitev železnice prometu zakasnila za kak mesec.

Imenovana je za učiteljico v Šmartnem pri Slov. Gradcu gđ. Ida Lampe iz Ljubljane.

Grozna surovost. V Slavšini pri Ptujju je živel kmet Germič z ženo Alojzijo pri njeni materi Mariji Rantaša, ki je imela pri sebi tudi svojega mutastega sina. Germič je bil jako surov mož ter je živel v vednem prepiru s svojo ženo in njeno materjo. Pred petimi leti je naenkrat izginil Germič, in vsa poizvedavanja po njem so bila brezuspešna. Sedaj pa se je vendar posrečilo žandameriji priti hudodelstvu na sled. Tašča Marija Rantaša je svetovala namreč svoji hčeri Alojziji, naj svojega moža ubije. Ta je naročila mutastemu bratu, naj Germiča ustrelji, kar je ta tudi storil. Ustreljenega so vlekli potem v klet, kjer je ležal dva dni. Tretji dan so

ga na kosce razsekali in v kotlu tako dolgo kuhali, da je šlo meso od kosti. Meso so potem zakopali v gnoju, kosti pa so sežgali.

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju ima v četrtek dne 14. nov. 13. občni zbor v dvorani „Slovenske Besede“ na Dunaju, I., Braunerstrasse 7. Začetek ob šestih zvečer. K temu zborovanju uljudno vabi odbor.

Umrli je v soboto 26. oktobra v Ljutomeru odotni davčni kontrolor g. Ivančič. Pogreb je bil v pondeljek.

Porotne obravnave se prično v Ljubljani 2. decembra.

Kaj je novega na Slovenskem. Nova ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda se ustanavlja za Novo Mesto in okolico. — Umrli je v Trstu bivši lastnik nekdanje tukajšnje tvrdke Schussnig & Weber g. Anton Schussnig v 63 letu svoje dobe. — Tržaško podporno in bralno društvo nabira darove za zastavo. Zastava se razvije ob društveni 25 letnici. — Dva vlaka z ogerskimi konji za Angleže sta vozila te dni skozi Ljubljano na Reko. Vsak vlak je imel po 60 voz. Prihodnji mesec pridejo na Reko trije taki vlaki. — V Gorici je bilo pri zadnjem ljudskem štetju 16.112 Lahov, 4754 Slovencev in 2760 Nemcev. Lahi so se v 10 letih pomnožili za 1034 Slovenci za 1187, Nemci za 1263. Polovico Slovencev so Lahi pri štetju utajili.

Vinska trgateg v Istri. Že mnogo, mnogo let vinska trgateg v Istri ni bila tako obilna kakor letos. V krajih, kjer ni bilo toče, se niti najstarejši ljudje ne spominjajo, da bi bili kedaj toliko natrgali, kakor letos. Eden teh srečnih krajev je tudi občina Barban v spodnji Istri. Ta občina meji na občino Savinčensko, v katerej po sodbi poznavalcev Istre raste najboljša vinska trta. Naše vino v jakosti in barvilu sicer nekoliko zaostaja za savinčenskim, a prekosi je v okusu in disečini. V obče ima vse lastnosti, katere zahtevajo od dobrega vina naši bratje Slovenci. Kdor si torej želi kupiti dobrega in poštenega vina — črnega ali belega — naj pride v našo občino, ker tukaj bo dobil proizvod iz prve roke — od vinogradnikov samih. Cena — pri toliki množini vina — gotovo ne bo visoka. Najbližja štacija nam je Kanfanar, a k nam se najlepše in najcenejše pride, ako se z vlakom vozi do Vodjana (Dignano), a od tam s pošto, (katera vozi vsaki dan), ob 3/42 p. p. v Barban. Kdor želi še kakega pojasnila, naj se obrne pisмено na Jurija Broskvar, posestnika na Pornjavi, p. Barban, via Dignano, Istra. — Vinogradniki obč. Barban.

Slovenska pivovarna. „Ljubljanska kreditna banka“ ustanovlja delniško družbo pod imenom „Delniška družba združenih pivovarn v Žalcu in Laškem v Ljubljani“. Gospod Simon K u k e c, posestnik tvrdke S. Kuketz se zavezuje, da prepusti novi delniški družbi obe svoji pivovarni v Žalcu in v Laškem z vso opravo in vsem fundusom glasom dveh inventarjev za skupno svoto 550.000 K.

Nova slovenska šola v Istri. Dne 16. okt. se je v Vabrigi v Istri otvorila nova šola družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Oduševljenje naroda je bilo nepopisno.

Razne stvari.

Delovanje šolskih bratov. „Katholische Kirchenzeitung“ piše: Šolski bratje, ustanova sv. Janeza Krstnika de la Salle, katerih je sedaj že nad 20.800, vodijo v raznih evropskih državah 1642 šol z 272.000 učenci. Nič manjše ni njihovo delovanje v misijonskih deželah. V Orijentu vodijo 34 šol z 6460 učenci, v Aziji 14 šol z 4450 učenci, v Afriki 49 šol z 13.050 učenci in v Ameriki 196 šol z 55.100 učenci; torej v vseh misijonskih deželah 1293 šol z 79.060 učenci.

Vojna — boll. Da vojna ne boli samo angleške državne blagajne, marveč tudi človeško telo, to je skušil nedavno sam angleški minister Brodrick. V nekem privatnem pogovoru s svojim prijateljem dr. Liveringom, ki je hud nasprotnik vojne v južni Afriki in angleške vladne politike, je h kratki dejal dr. Levenig: „Dragi

prijatelj, si li že kedaj mislil na to, koliko trpe naši ljubi vojaki na bojišču in ne manj tudi burski bojovníki? „Kako moreš kaj takega vprašati?“, reče minister, a pri tej priči se mu izvije iz prsij mučen vzdih, mej tem, ko hlastno dvigne svojo desno roko, iz katere je silila kapljica krvi. Dr. Levering je namreč skrivoma ranil ministra s svojim nožičem na roki. „Kaj si mi storil! O joj, kako to boli, o joj, kako to skeli!“ je zdihoval minister. A prijatelj mu reče: „Glej, ljubi moj, ti zdihuješ in stočeš, ko sem te malčice ranil z noževo špico, ki ti samo kapljica tvoje krvi kinča belo roko. Kaj pa oni ubogi ljudje na bojišču, katerim se režejo celi udje, katerim mesarijo granate živo meso in kateri noč in dan prebijajo v najhujših mukah. Ali si ti, Chamberlain in sam naš kralj — ali ste vi vinski gospodje, že kedaj pomislili, kako trpe ti ubogi ljudje? Kako pak! Lahko je vojno diktirati, lahko je suhoparno poročati: toliko in toliko mož je padlo, toliko je ranjenih itd., ako smo pa po vseh teh mukah nedotaknjeni mi, ako se pri vsem tem dobro imamo!? Ali bi bila ta strašna vojna tam v južni Afriki, ako bi vi državniki se zavedali trpljenja žrtv vaše brezčutnosti? — Gotovo ne! No, zdaj grem še k Chamberlainu poskusiti, tako se je Levering poslovil od ministra.“ — Uspeha seveda njegov eksperiment ne bode imel nobenega.

Čudež pred francoskim kasacijskim dvorom. Neki Gabrijel Gargon je dobil v pravdi z železniško družbo orleansko 60.000 frankov odškodnine in do smrti letni dohodek 60.000 frankov, ker je bil poškodovan pri železniški nesreči pri Montmoreau in ker so strokovnjaki konstatovali njegovo neozdravljivost. Železniška družba je zgubila pravdo v prvi in drugi instanci. Sedaj je družba rekurirala na kasacijski dvor, češ, da je odškodnina previsoka. V tem času pa je za neozdravljivega od zdravnikov proglašeni Gargon podal se na božjo pot v Lourdes in bil ondi — ozdravljen, dasi se je zdravstveno konstatirala njegova neozdravljivost. Kaj bode sedaj naredil kasacijski dvor? Vsek se lahko prepriča, da je Gargon sedaj ozdravljen, a to ozdravljenje se ni moglo izvršiti naravnim potom, ker znanstveniki in veščaki so izrečno izjavili se, da se Gargon ne more ozdraviti naravnim potom. Ako pa se ozdravljenje ni izvršilo naravnim potom, tedaj se je moralo izvršiti nadnaravnim potom. In to naj bi pripoznal francoski kasacijski dvor? Čudeži so vender, pravijo nekateri ljudje, nemogoči, torej po nazorih takih ljudij ni čudežev, torej tudi Gargon ni čudežno ozdravljen in to baje tem manj, ko je že Napoleon III. Lurški Materi Božji prepovedal, da se ne sme prikazovati. Toda — ozdravljen je pa Gargon vender-le; kasacijskemu dvoru skoro ne bi drugega preostalo, kot reči: „To nas nič ne briga! Čudežev delati nima nobeden pravice in to tem manj, ker so čudeži prepovedani.“ Kaj pa je z denarno odškodnino Gargonu? Ker je Gargon znanstveuo pripoznan neozdravljivim, torej vender ne more biti sodnijski proglašen ozdravljenim. Ozdravljen je pa Gargon vendar-le. Lahko smo radovedni na sodbo francoskega kasacijskega dvora.

Tajnosti carja Pavla I. S posebno skrbjo čuvajo v Rusiji neko železno omaro carja Pavla I., na kateri je napis: „Naj se odpre 100 let in 6 mesecev po moji smrti 1801. 12. marca“. Torej je car to omaro postavil nekaj popred nego je bil umorjen. Sodijo, da so v omari shranjeni jako važni spisi glede zveze Rusije s Prusko in Francosko proti Angležki.

Največje šolsko poslopje na svetu je gotovo pred kratkim dovršena šolska stavba v Stokholmu. Radi varnosti pred ognjem je vse poslopje zidano iz kamna in železa, le okviri pri oknih in vratih so leseni. Plaki v šolskih sobah so iz uglajenega cementa, po hodnikih pa iz mozaika. Šola ima 90 različnih prostorov in torej prostora za 4000 otrok. Stavbeni stroški so znašali nad 1 milijon kron. Šola se imenuje „Kungsholms Folksskola“.

Avstrijska učiteljska. Službeni list ministerstva za uk in bogočastje je izdal pred kratkim popis državnih učnih zavodov za učitelje in učiteljice. Popis je razvrščen po učnem jeziku in nudi podatke ob obisku učiteljskih v šolskem

letu 1900/1901. Iz teh podatkov posnamemo, da je skupno število učencev na vseh 44 učnih zavodih za učitelje v letu 1900/1901. znašalo 6874 proti 6883 v preteklem letu (+9); ženske pripravnice, katerih je 18, pa je obiskovalo 3.066 gojenk, proti 2993 (+73). — Še veliko poučnejša, nego popis gojencev, bi bila preiskava koliko iz med njih se v resnici posveti učiteljskemu stanu. Ako pa vedno čitamo, da je kak učiteljski kandidat imenovan poštanim praktikanom, drugi zopet stopil v službo pri železnici, ako čitamo, da se je na nekem zavodu komaj polovica kandidatov nastopila učiteljsko službo, potem je razvidno, za koliko moramo gori navedeno število zmanjšati, da se nam pokaže pravo razmerje.

Oporoka človekoljuba. V Moskvi je umrl milijonar Solodovnikov, ki je v svoji oporoki tretjino svojega premoženja določil za stanovanja ubogim ljudem. Mestni zastop bo s tem denarjem zidal hiše, v katerih bodo bivali siromašni ljudje ali popolnoma brezplačno, ali pa za odškodnino primerno njih razmeram. Tretjina zapuščene premoženja znaša 12 milijonov rubljev.

Nevesele vesti. „Montagsblatt“ naznanja, da se bodo zvišale pristojbine v pravnem postopanju, ker ima pravosodje vsled novega civilnega reda 37 K več stroškov nego prej.

Umorjeni laški kralj straši. Fotograf Bertolani je presenetljivo podoben ranjkemu laškemu kralju Humbertu. Minolo nedeljo se je v mraku izprehajal memo vojašnice. Pred vojašnico je bil neki vojak iz Monze, ki je kralja jako dobro poznal. Zgledavši fotografa, je zbežal, misleč, da je to Humbertov duh. Prišel je drug vojak na stražo, toda, kadar se je v pol uri fotograf vračal, zbežal je tudi ta. Zdaj pa je došel častnik ter na kolesu dohitel fotografa, ki mu je pojasnil, da ni z onimi v večnosti v nikaki zvezi.

Dohodek loterije je v proračunu za leto 1902 v Avstriji zaznamovan za 1,200.000 kron manjši.

Lužički Srbi nameravajo prirediti o Božiču shod, na katerem se bodo posvetovali kako ustanoviti za svoj naraščaj nekaj obrtnih šol.

Pripomoček zoper ledeniški žig. Kakor znano, žgo ledeniki v obraz tako silno, da se koža kar lupi. Izvrsten pripomoček zoper ta žig je mazilo katero je izumil dr. Hans Lorenz na Dunaju. Sestavljeno pa je to mazilo iz nekoliko delov snovi: amyllum, zincum oxydatum, lanolinum in unguentum emolliens. Mazilo lahko napravijo v vsaki lekarni.

Nove čelade orožnikov. Čuje se, da orožništvo dobi nove čelade iz plutovine. Nekateri češki orožniki jih že imajo.

Czolgosza, morilca predsednika združenih ameriških držav, so dne 29. oktobra usmrtili z elektriko.

Iz državnega zbora.

Ta teden se je vršila proračunska debata. Veliko zanimanje je vzbudil govor našega drž. poslanca Pogačnika. Živahno so njegov govor odobraval slovenski poslanci, kajti odkrito je povedal, da vladi ne zaupamo, ker ni nad strankami, ampak je na Koroškem in Štajerskem nemško nacionalna, na Primorskem laško narodna. Vlada, ki se rada baha, da je gospodarska, ni taka, da bi ji mogli zaupati poslanci kmeta. Avstrijske vlade so doslej vedno koristi kmečkih slojev žrtvovale malemu številu velikih industrijcev. Obstanek kmečkega stanu je najvažnejše avstrijsko vprašanje. Govornik je ostro govoril proti žitni kupčiji na obroke katero uganja vlada in zahteval, da bi morala vlada kmeta bolj braniti in mu pomagati. V oddelku kmetijskega ministerstva so v proračunu prenizke točke. Premalo se da za melioracijski zaklad. Slovenski katoliško narodni poslanci torej ne bodo glasovali za proračun, ako se ne zvišajo podpore poljedelskega ministerstva. Govornik je tudi prijel vlado, da je pač delovala za doseg kompromisa med češkim veleposestvom, da bi se pa v veleposestvu na Štajerskem in Koroškem dosegel v veleposestvu kompromis pa vladi ni

mari, vsaj potem bi tu moralo nemško liberalno veleposestvo prepustiti nekaj mandatov slovenskim in konservativnim veleposestnikom. Mi ne zaupamo sedanji uradniški vladi, ker vzdržuje nemški centralizem na stroške slovanskih narodov.

Izmej drugih govornikov naj omenimo dr. Derschatto, ki se je zaletaval v slovensko nižjo gimnazijo v Celju in dr. Ferjančiča, Dočim je Pogačnik govoril strogo s splošno slovenskega stališča je dr. Ferjančič imel žalostni pogum, da je zopet pred našimi najzagrizenejšimi narodnimi sovražniki omenjal našega domačega boja in o njem razpravljal na način, ki je sposoben le liberalne pameti. On, ki je sam član konsumnega društva, pobijal je konsumna društva na Kranjskem na način, ki ni vzbudil odobravanja pri nobenem slovanskem poslancu. Poslanci so zmajevali z glavo, da se dobi mej Slovenci mož, ki domač prepir nosi pred zbornico.

Dr. Kramar je ostro prijel vlado, da se ne ustavi vsenemškemu gibanju in gibanju „Proč od Rima“, ki ni versko, ampak strogo politično, nevarno Avstriji, katero hoče na ta način storiti pripravno, da postane nemška provincija. Dr. Tavčar tega govora, ki bi bil zanj in njegov „Narod“ jako poučen, ni mogel slišati, ker ga ni bilo na Dunaju.

Govoril je v proračunski debati tudi baron Schwegel, ki je vladi izrekal popolno zaupanje ustavovernega veleposestva. Koliko je pač vredna našega zaupanja vlada, katera je Schweglu po godu?

Veliko pozornost je vzbudil govor ministerskega predsednika. Ta Körberjev govor, ki se ni upal niti z besedico obsoditi gibanja „Los von Rom“ in vsenemške agitacije, je silno neugodno uplival na slovenske poslance. Nemci so se ga pa razveselili. Čehi so upili na Körberja: „Vi ste vsenemški ministerski predsednik!“ Položaj je ta govor ministerskega predsednika le postril. Na Slovane je uplival, kakor bi jim ulival jesiha na rano. Körberjev govor kaže, da bo vlada „Los von Rom“ in vsenemško gibanje še nadalje popolnoma mirno gledala. Govori se, da bodo Čehi v proračunskem odseku pričeli s tiho obstrukcijo.

Iz odsekov je važna vest, da je v davčnem odseku kot predsednik propadel kandidat za predsedniško mesto nemški liberalec Menger in je bil predsednikom izvolje Kramar. Proračunski odsek je izvolil pododsek, kateremu se je naročilo, da mora v teku 14 dnij izdelati načrt zakona glede uravnave plač diurnistov itd. in posvetovati se o tem, da ni li pozvati vlado, naj zadevo vredni sama provizorično, ako zakon do 1. jan. 1902 ne stopi v veljavo.

Poslanci se vladi upirajo, da bi se pri davku na vožne karte obdačil tudi tretji razred, zato je sedaj vlada prišla na dan z nekim posredovalnim predlogom, da bi se vpeljal nekak četrti razred na železnicah, ki bi bil prost davka.

Prihodnja seja zbornice bode v ponedeljek popoldne ob 2. uri.

GLASNIK.

Novi plačilni in pokojninski pravilnik za delavce eraričnega rudnika v Idriji.

Dne 25. septembra t. l. je potrdil presvetli cesar novi plačilni in pokojninski red. Novi plačilni red stopi v veljavo s 1. januarjem 1902. Tedaj odpade sedaj veljavni plačilni red z neštevilnimi kategorijami. Dosedanja plačila so znašala od 46 do najvišje 267 vinarjev za osemurno delo odnosno 57 do 333 vin. za deseturno delo. Po starem pravilniku imeli so pravico do žita in drv vsi delavci razven najnižjih štirih kategorij, kateri so dobivali le žito brezplačno poleg navadnega zaslužka. A sedaj se je vse to spremenilo. Izginile so brezštevilne kategorije, mesto njih so uvedli pet plačilnih razredov, vsak z dvema stopnjama. Razredi so naslednji:

Za osemurno delo:

I. razred	240 h in	220 h,
II. "	200 " "	180 "
III. "	160 " "	140 "
IV. "	120 " "	100 "
V. "	80 " "	60 "

Te šitne plače se za 12urni šiht z deseturnim delom povišajo za 25%.

Poleg teh plačil obdržé sedaj aktivni delavci brezplačno žito in drva, razven onih, kateri so v V. plačilnem razredu. Ti dobivajo samo žito.

Oni delavci pa, kateri bodo vsprejeti s 1. januarjem 1902 v erarično delo, ne bodo več dobivali ne žita ne drv, ampak poleg rednega plačila doklado v denarju. Ta doklada bo znašala pri delavcih, kateri bodo v I. do vštete IV. razreda, 9 kron mesečno, ako so samski; poleg teh 9 kron bodo dobivali oženjeni ali vdovci ne glede na število družine osem kron mesečno, torej skupno 17 kron doklade. Na novo vstopajoči vajenci (V. razred) ne bodo dobivali nikake doklade.

Kadar bode pozvan kak aktivni delavec v aktivno vojaško službo, in sicer k lastni vojaški izučbi (Rekrutenabrichtung), dalje ob periodičnih orožnih vajah, ob mobilizaciji in pozivu k črni vojski, dobil bode oženjeni ali ovdoveli stalni rudniški delavec 30% normalne šitne plače, ako ima več kot štiri otroke pod 14 leti, 25%, ako ima 3 ali 4 take otroke, 20% ako ima 1 ali 2, 15% ako ima samo ženo ali pa je samec ali vdovec brez otrok.

Ako hoče kak sedaj aktivni rudniški delavec prejemati namesto žita in drv primerni znesek v denarju, dobi ga lahko; odpove pa se lahko tudi trajno temu prejemku v naturi in potem bode dobival doklade v denarju, ki so določene za nove delavce.

Po preteku petih let rednega, negranega dela povspne se delavec iz nižje v višjo stopinjo istega plačilnega razreda.

Iz nižjega v bližnji višji razred premikajo se delavci po potrebi. Za posebno spretne delavce-rokodolce si direkcija pridržuje pravico pogajanja glede višje plače.

Ako vzame kak delavec dopusta čez tri dni, ali zamudi šithe neopravičeno ali radi kakega zapora, tedaj se mu po običajnih določilih za tisti čas odtegnejo doklade.

Rudniško ravnateljstvo ima pravico akordno delo uvesti, kjerkoli spozna za potrebno. Akord se določi na podlagi gotovih šitnih plač, zaslužek pa je neomejen.

Ako delajo delavci več plačilnih razredov skupaj na akordnem delu, določiti se mora akord na podlagi višjega plačilnega razreda.

Zazlužek in doklade morajo biti razvidne na plačilnih listkih.

Pokojnine.

Tudi za upokojence, vdove in sirote se bo stanje z novim letom primerno izboljšalo.

Pokojnine za rudarje, ki so bili po sedanjem normalu provizirani, so znašale mesečno od 7 do 27 kron poleg brezplačnega žita in drv. Vdove so dobivale poleg žita in drv približno od 4 do 8 kron.

Po sedanjem pokojninskem normalu se bo zaračunalo v pokojnino deseturno plačilo z došteto vrednostjo žita in drv, šestindvajsetkrat pomnoženo, vzeto dvanajstkrat, da se dobi letni znesek. Žitna vrednost in drva se bode računila pri I. in II. razredu ter 1. stopnji III. razreda s 54 vinarji na šiht, pri 2. stopnji III. razreda ter IV. razredu s 50 vin., in v V. razredu s 30 vin.

Tako določeni letni zaslužek se bode po sledeči tabeli zaračunjeval in sicer:

Od 3.—15. službenega leta	0,1,
" 15.—20. "	" 0,2,
" 20.—25. "	" 0,3,
" 25.—30. "	" 0,4,
" 30.—35. "	" 0,5,
" 35.—40. "	" 0,6,

čez 40 služb. let 0,7 določenega letnega zaslužka.

Vsak rudarski uslužbenec mora dobiti najmanj 200 kron provizije, ako bi znašala njegova pokojnina po pravilih manj, poviša se mu na polnih 200 kron.

Vdove po rudarskih uslužbenecih dobivajo 1/3 njihovega pokojnemu možu pripadajoče po-

kojnine, nikdar pa manj nego 66 2/3 krone. Istotako pokojnino uživajo do 14. leta sirote brez očeta in matere. Sirote brez očeta dobivajo 1/6 umrlemu očetu pripadajoče pokojnine, nikdar pa manj kot 33 1/3 krone na leto.

Pokojnine sirot brez očeta in matere rudniškega uslužbenca ne smejo presežati 2/3 pokojnine očetove, ravno tako pokojnina vdove in sirot rudniškega delavca ne sme presežati 2/3 očetove pokojnine.

Gledé zgoranje tabele podajamo vzgled delavca v III. razredu 1. stopnja:

Deseturni zaslužek očetov 2 kroni

Vrednost žita in drv na dan 0:54 "

Skupno 2:54 kroni

Množimo 2:54 s 26 (dnevi) je 66.04. Za celo leto množino 66:04 še z 12 je 792:48 kron.

Vzemimo, da je oče služil 30 do 35 let. Pokojnine dobi 0:5, torej 396 kron 2 vinarja. Všteta je tukaj vrednost žita in drv. Žito in drva so vredna 162 kron, v denarju dobi torej 234 kron 2 vinarja. Mesečno tedaj denarja na roko 19 kron 50 vinarjev.

V omenjenem slučaju bi dobila vdova ali vsaka sirota brez očeta in matere 132 kron 1 vinar z všteto vrednostjo žita in drv, ali pa vsaka sirota brez očeta 66 kron. Vendar vse sirote in mati skupaj ne čez 264 kron.

Se en slučaj. Delavec je bil kopač, tudi v III. razredu. Služil je čez 40 let. Letni zaslužek z žitom in drvi je 792 kron 48 vinarjev. Sedem desetina tega znaša 554 kron 74 vinarjev. Odračuni vrednost žita in drv, ostane pokojnina v denarju 392 kron 74 vinarjev. Mesečno bode torej dobival 32 kron 72 vinarjev poleg žita in drv.

Vdova po takem vpokojencu bi dobivala 184 kron 91 vinarjev z všteto vrednostjo žita in drv.

Žito in drva bodo dobivali po sedanjem določilu le oni, kateri so v stalni službi 31. decembra 1901. Velika večina pa bi želela, da bi tudi po novem letu vsprejeti delavci bili deležni žita in drv.

Sicer pa o tem o priliki se kaj.

Delavske drobtine.

Slavnost v Železnikih. V nedeljo, dne 27. oktobra se je vršila v Železnikih lepa slovesnost blagoslovljenja nove, oziroma prenovljene hiše ondotnega konsumnega društva. Lepo moderno urejeno poslopje je kras Železnikov. Popoldne ob 4. uri je blagoslovil ondotni č. g. kapelan Jarc hišo, potem so se zbrali društveniki in gostje v prostorno dvorano prvega nadstropja, kjer jim je isti gospod z navdušenimi besedami govoril o pomenu: „Svoji k svojim.“ G. Gostinčar iz Ljubljane je zbranim obrazložil pomen gospodarske organizacije za naš narodni obstoj in napredek. Nasprotniki naj le zabavljajo, kolikor se jim zljubi, mi gremo preko njih naprej. Ne zmenimo se za nje, naše delo pa naj jim kaže njih brezvspešen boj proti našim zadržam. Ne bote nas, je naše geslo. Govorili so tudi še nekateri drugi govorniki, ki so vsi kazali na lepe vspehe vzajemnega dela. Okoli 6. ure je bilo slovesnosti konec ter se je pričela med člani prosta zabava, ki je trajala v pozno noč. Konsumno društvo v Železnikih pač sme s ponosom gledati na svoje delovanje, ki je bilo posuto skozi in skozi s trnjem nasprotnikov. Zalezovanja liberalnih nasprotnikov in njih vedne tožbe pri okrajnem glavarstvu so pričé značajnosti mož, ki vodijo to društvo. Brez dokazov, na sama sumničenja je moral romati predsednik skoro vsaki mesec v Loko ali Kranj na odgovor, dokler se mu ni posrečilo nasprotnika osmešiti tako, da je umolknil, ter se umaknil iz pozorišča.

Boj proti delavskim zadržam. Iz Idrije se nam piše: Boj proti delavskim zadržam bode pričeli menda sedaj tudi dacarji. Obširno smo pred kratkim pojasnili, kako je ob zadnji povodnji delalo načelstvo, oziroma nadzorstvo kršč. gospodarskega društva, dasi je bilo potem po krivem obdolženo v „Jednakopravnosti“ naravnost goljufije. „Jednakopravnost“ je v 14. številki objavila popravek brez opazke. Spravil pa se je na noge tudi prizeteti deželni dacar Ru-

dolf Simončič ter se hotel oprati, zakaj ni poslal sam popravka. Opravičevanje se mu je pa skozi in skozi ponesrečilo, še hujše je, pokopal se je sam popolnoma. „Jednakopravnost“ je trdila, da so pri „kršč. gosp. društvu“ nagovarjali dacarja, naj reče, da jim je iztekel sod vina in da imajo na ta način veliko škodo.“ C. k. katehet Oswald je, ne da bi bil v užitinski pisarni nesramno razgrajal in tolkel po mizi, strogo pa in brezpogojno kot načelnik nadzorstva zahteval, naj dacar Simončič pove, kdo ga je nagovarjal. Sedaj pa čujte! Deželni dacar Rudolf Simončič sam javno v 14. številki „Jednakopravnosti“ naznanja, da je sam nagovarjal zadržno vodstvo, „naj napravijo kako izjavo“. Torej deželni dacar je nagovarjal k takemu dejanju, ne pa naši možje dacarja. Dostavlja v svojem zagovoru, da je to storil „le radi tega, da bi videl, ali so pošteni ali ne“. Tu pa vprašamo resno: Od kedaj imajo deželni dacarji nalogo, da skušajo ljudi? Po našem prepričanju ima dacar skrbeti, da dežela dobi naklado, — ko to odpravi, mu je zapustiti stranko, ne pa poskušati kaj drugega. Taki možje naj gredo iz službe. Deželni uslužbenci naj stranko podpirajo. Deželnemu dacarju pa še povemo, da pri zadnjih izjavah ostanemo v celem obsegu, izrečno: 1. Dacar je govoril dne 29. avgusta ob 1/212. uri v prodajalni; 2. prodalo se je več vina po povodnji ceneje; 3. na izjavi. narejeni po želji dacarjevi, ni bil nihče podpisan, saj je še potem nagovarjal, naj se načelnik podpiše in nese v občino.

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Škofji Loki napravi v nedeljo dne 3. novembra v svojih prostorih veselico po temle vsporedu: Iv. pl. Zajc: „Zrinjski Frankopanka; Nagovor; Fr. Mayer: „Tičica“; Komični prizor: „Stric Burklježeva smola“; Fleišman: „En starček je živel“, za bariton solo s klavirjem: Igra: „Vaški skopuh. Predstava se začne ob 7. uri zvečer.

Za delavce v tobačni tovarni. Finančno ministerstvo je izdalo naredbo, s katero se izboljšujejo razmere delavcev tobačne tovarne za slučaj nezmožnosti za delo. Pravico do podpore ima vsak za delo nezmožen delavec že po dovršenem 10. mestu dosedaj 15. letu. Pred to dobo imajo za delo nezmožni delavci, če so služili vsaj pet let, pravico do enkratne odpravnine v višini stokratne najvišje dnevne v dotični kategoriji, torej: 160, 140, 120, 100 in 80 kron. Če postane delavec invalid vsled poškodbe pri delu, mu pristojna pravica do odpravnine tudi pred 5. službenim letom.

Organizacija mestnih delavcev. V Ljubljani gospodujejo liberalci, zato ni duha ne sluha v kakem oziru do mestnih delavcev. Drugod po svetu je pa drugače. V Berlinu so mestni delavci na nekem shodu stavili sledeče zahteve: 1. Upeljavo delavskega reda za vse občinske nameščence, ki imajo po 2000 mark plače na leto. 2. Upeljavo mezdnih lestev za vse delavce. 3. Štiritedensko odpoved. 4. Odpusti pri pomanjkanju dela se ima izvršiti tako, da se odpuste tisti, ki so bili zadnji nameščeni. 5. Mezda se ne sme več kakor za tri dni pridržati. 6. Upeljavo dopusta. Delavec, ki je nad eno leto v mestni službi, ima pravico do dveh dni dopusta. Najdaljši dopust je 7 dni. 7. Bolezen ne opravičuje dopusta. Ozdravljenec se mora dati primerno delo. 8. Upeljavo delavskih odborov. Na Virtemberškem so mestni delavci pri svoji zadnji deželni konferenci sklenili zahtevati osemdnevni dopust, zavarovanje za starost in preskrbo vdov in sirot ter upeljavo tedenske mezde namesto dnevne. V Fürthu na Bavarskem so mestni delavci zahtevali od magistrata, da se upelje deveturni delavnik, dovoli sedemdnevni dopust pri izplačevanju mezde in določi višja plača za delo čez uro in za nedeljsko delo.

Splošni štrajk rudarjev na Francoskem. Delavci v Rovih v Carmaux so na zborovanju vsprejeli poročila svojih odposlancev v zveznem odboru v St. Etienne in so odobrili sklepe rečenega odbora z izjavo, da so pripravljene, svoje zahteve vzdrževati do kraja ter da store svojo dolžnost, ako bo proglašen generalni štrajk. Konečno je zbor izvolil komisijo z nalogom, naj določi poseben odbor za eventualen štrajk.

V sredo, dne 6. novembra,
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer
zanimivo javno predavanje.

Predaval bo
gosp. dr. Evgen Lampe.

Vstop je prost.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!
Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze“.

Pri nakupovanju
suknenega in manu-
fakturnega blaga
se opozarja na tvrdko

KUGO JKL

v Ljubljani
v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) — 11
suknenih ostankov.

E. Schmarda

„oblastveno potrjena potovalna pisarna v
Ljubljani“ Dunajska cesta šte. 6 (v Schobrovi hiši.)

Izdaja voznih listov tu- in inozemskih že-
leznic, in sicer: listkov za navadne vožnje za
vožnjo tje in nazaj, za okrožna potovanja, pri-
redi tudi romarske vlake i. t. d.

Izdaja voznih listov za vse razrede v Av-
striji konces. francoskega parobroda „Compagnie
Générale Transatlantique v Parizu“ katerega
parobrodi iz Haver-a v Newyork naravnost brez
prelaganja vozijo. (4) 6—6

Pravo naravno
sadno žganje

kakor češpljevec, češnjevce, hrušovec
itd. za namako jagod in drugega sadja
prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana
Dolenjska cesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg
s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po po-
vzetju. (23) — 12

Češnik & Milavec

Špitalske (Lingerjeve ulice)
Ljubljana.

Opozarjata slavno občinstvo pri na-
kupovanju **jesenskega in zim-
skega blaga**, za moške in ženske
obleke, na nju bogato zalogo.

Cene nizke, postrežba rečna.
(34) 3—3

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke

zarezane strešne opeke

(Strangfalzziegel) rudeče in črne, z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitnega železa
lončene peči in štedilnike

lastnega izdelka

Roman-cement

lastnega izdelka

Dovški portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

(22) — 15

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna
pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

„Socijalizem“

spisal dr. Jan. Ev. Krek

V. in VI. zvezek je ravnokar izšel.

Naročnino sprejema „Slov. kršč. socijalna zveza“
v Ljubljani.

**Vsaka gospodinja
in mati**

se mora blagrovati, katera
rabi z ozirom na zdravje,
varčnost in dobri okus
Kathreiner-Kneippovo sla-
dno kavo (pristno samo v
znanih izvornih zavitkih).